

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search

<http://ageconsearch.umn.edu>

aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

No endorsement of AgEcon Search or its fundraising activities by the author(s) of the following work or their employer(s) is intended or implied.

VIZSGÁLATOK A MEZŐGAZDASÁG ESZKÖZHATÉKONYSÁGÁVAL KAPCSOLATBAN

KÁDÁR BÉLA dr.

A IV. ötéves terv időszakában a népgazdaság eszközállománya nőtt, de az eszközhatékonyság nem alakult kedvezően. Sokszor felvetődik, hogy jobban kell hasznosítani meglevő termelőberendezéseinket. Ez a feladat érvényes mezőgazdaságunkra is.

A mezőgazdaság eszközigényes ágazat, mert magas a fajlagos épület-, gép-, ültetvény- stb. beruházási igénye, anyag- és energiafelhasználása. *Ezek az eszközök, anyagok döntő többségükben a termelésben csak közvetve fejtik ki hatásukat a mezőgazdasági termelés biológiai törvényszerűségei, sajátosságai miatt.* A növénytermelésben és állattenyésztésben viszonylag hosszú, szakaszos, illetve idényszerű a termelési folyamat, ezek következtében és az általános eszközhatékonysági tendencia miatt is romlik a mezőgazdaság eszközeinek hatékonysága.

Az élő munka helyettesítése mind nagyobb fajlagos eszközigénnyel lép fel, a korszerű munka feltételeinek megteremtése további eszközigény-növelést von maga után. Az élő- és holtmunka-ráfordítások kedvezőtlen cserearánya általában rontja az eszközhatékonyság alakulását. *Fekete Ferenc* vizsgálatai szerint az iparszerű termelésben az eszközigény — egységnyi termékre számolva — a hagyományos technológiához képest lényegesen megnövekedett, így pl. a kukoricatermelésben 45%-kal, a sertéságazatban kb. 25%-kal.

Az egyes eszközök egy, vagy több termelőágazat tevékenységét befolyásolják, hatékonyságuk ágazatonként és eszközcsoportonként, továbbá összetételükben is eltérő. Ezért az általános tendenciák mellett, ágazatonként, eszközfeleségenként és egymással való arányukban is szükséges az eszközhatékonyság alakulásának vizsgálata, melynek alapján ágazatfejlesztési és pótlólagos ráfordítási problémák feltárására és a műszaki fejlesztés jövedelmezősége, az eszközhatékonyság javítása területén szükséges teendők meghatározására kerülhet sor.

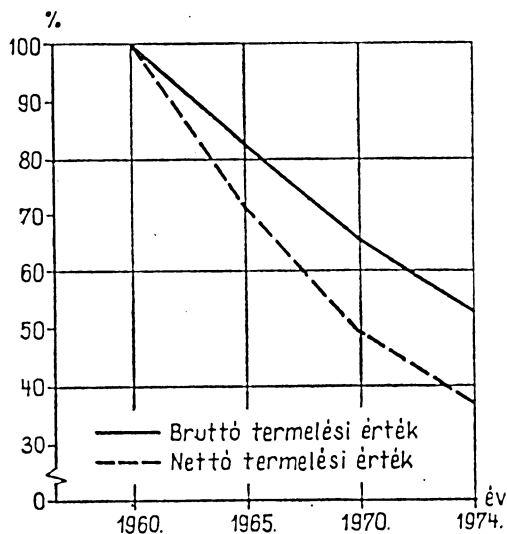
A vállalatban, ágazatban vagy az egyes tevékenységekben elért eszközhatékonyságot a termelésben részt vevő álló- és forgóeszközök értékéhez viszonyí-

tott termékek mennyiségével, értékével, illetve a bruttó vagy nettó jövedelem tömegével jellemezzük. Az ágazatokban az eszközök értékéhez a földterület értékét is felszámolhatjuk. A nagy állóeszközigényű ágazatokban szoktuk külön az állóeszközökhöz viszonyítani a termelés eredményét. A nagy értékű pótlólagos forgóeszköz-ráfordítások (műtrágya, öntözés, pótabrak) hatékonyságát külön is célszerű értékelni.

Külföldi szerzők közül többen (10, 8) közlik, hogy az eszközállomány növekedésével relatív hatékonyságcsökkenés tapasztalható. Vági Ferenc KSH adatok alapján megállapítja (9), hogy az 1 Ft halmozatlan termelési érték előállításához szükséges eszközérték 10 év alatt a kétszeresére emelkedett. Ennek okait az ipari-mezőgazdasági arányok torzulásában, a munkaerőpótlás cserearányának költségeltérésében, továbbá az eszközfelhasználás hiányosságaiban keresi.

Az eszközhatékonyság — vizsgálataink szerint — számos tényezőtől függ, így

- a termelés és a vállalati jövedelem népgazdasági szabályozásának hatásától (árak, támogatások, elvonások stb.);
- az ágazatfejlesztés hazai helyzetétől és az ágazatban működő termelési rendszerek tevékenységétől;
- a biológiai faktoroktól, a termelőképeségtől;
- a vállalat termőhelyi feltételeitől, erőforrásaitól, humán és szubjektív tényezőitől;

1. ábra. Az 1000 Ft értékű állóeszközre jutó termelési érték alakulása, 1960 = 100%.
Forrás: KSH

- az eszközbefektetések összetételétől és komplexitásától, a fejlesztési eszközök hatékonyságától;
- az eszközfelhasználás szakszerűségétől.

AZ ÁLLÓ- ÉS FORGÓESZKÖZÖK ARÁNYÁNAK ALAKULÁSA

Az állóeszközök alapvetően meghatározzák a termelés méretét, feltételeit (munkahelyét és felszereltségét) és az állandó költségek alakulását.

Az állóeszköz-befektetések hatékonysága kedvezőtlen tendenciát mutat (1. ábra). Az 1960. évet 100%-nak véve az 1000 Ft állóeszközértékre jutó termelési érték csökkent.

Az élő munka felváltása, a korszerűbb termelőhelyek és esz-

közök, továbbá a termelőeszközárak emelkedése mellett a kapacitáskihasználás hibái, az alacsony termelési színvonal és más tényezők is okozói e tendenciának.

Az állóeszköz-állomány és a termelési érték 1970–1974. között az 1. táblázat szerint alakult.

Beruházásokra (a munkahelyi körülmények javítására, öltözők, szociális, egészségügyi, kulturális és sportlétesítményekre) kevés jutott, holott a képzett munkaerő megtartása csak versenyképes munkahelyi és lakóhelyi körülmények mellett lehetséges.

A szövetkezeti bruttó jövedelem szempontjából eltérő színvonalú termelőszövetkezetekben az állóeszköz-állomány nagysága, bővülése és hatékonysága nagy szóródást mutat.

Az egy hektár termőterületre jutó állóeszköz-növekmény bruttó értéke a MÉM STAGEK adatai szerint 1974-ben a következő volt (Ft-ban):

az átlag alatti jövedelmezőségű tsz-ekben	1207,
az átlag körüli jövedelmezőségű tsz-ekben	1968,
az átlag feletti jövedelmezőségű tsz-ekben	2603.

A tervidőszakban az egyenlőtlen fejlesztési források miatt a termelőkapacitásokban a differenciák növekedtek.

Külföldi és hazai megállapítások egyaránt bizonyítják, hogy az állóeszközök hatékonyabb kihasználásához megfelelő mennyiségű forgóeszköz szükséges (3). A forgóalap mennyiségének növelésével és az eszközállományon belüli arányának emelésével javul a rentabilitás (4).

Az elmúlt 5 év első felében az állóeszköz-beszerzésre többet áldoztak a gazdaságok, mint reális lehetőségeik engednék. Ezért a forgóeszköz jellegű ráfordításokra kevesebb jutott a szükségesnél. Mennyisége és értéke emelkedett ugyan, de aránya kedvezőtlenebb, mint a tervidőszak kezdetén.

Az elmúlt 5 évben Szabolcs-Szatmár, illetve Hajdú-Bihar megye termelőszövetkezeteiben az összes eszközérték 80–85%-kal nőtt. Ezen belül

1. táblázat

AZ ÁLLÓESZKÖZ-ÁLLOMÁNY ÉS A TERMELÉSI ÉRTÉK ALAKULÁSA
HAZÁNK MEZŐGAZDASÁGÁBAN

Szektor	Álló- eszközök bruttó értéke	Halmozatlan termelési érték	Álló- eszközök bruttó értéke	Halmozatlan termelési érték	Álló- eszközök bruttó értéke	Halmozatlan termelési érték
	1970 végén		1974 végén		Index (1970=100)	
	milliárd forint					
Termelőszövetkezetek	72,0	30,7	104,0	44,5	144	145
Állami gazdaságok	25,5	10,4	35,0	13,0	137	125
Összesen	97,5	41,1	139,0	57,5	143	140

az állóeszközüérték mintegy kétszeresére, a forgóeszközüérték csak 57%-kal emelkedett. Így az álló- és forgóeszközüérték aránya 60:40%-ról 67:33%-ra változott. A termelés színvonalának emeléséhez alapvetően a forgóeszköz jellegű ráfordítások nyújtanak lehetőséget. A termelékeny növényfajta, illetve szaporítóanyag, a tenyész- és haszonállat a leghatékonyabb ráfordítás. A növény és állat táplálkozására, védelmezésére szolgáló anyagok hatékonysága kiemelkedő, ha azokat optimális időpontban, mennyiségben, összetételben, területi, illetve ágazati elosztásban adjuk.

A mezőgazdaságban a termelési költségeknek mintegy 50%-a anyagköltség, de nem állíthatjuk, hogy ezek a ráfordítások adott gazdaság igen eltérő termőhelyi feltételeire valóban optimálisak.

Az átlag alatti jövedelmezőségű termelészövetkezetekben az 1 hektár termőterületre jutó forgóeszköz-ráfordítás csak mintegy a felét tette ki az átlag feletti termelészövetkezetének, és az anyagköltségek aránya is alacsonyabb volt. Ennek megfelelően 1974-ben a 100 Ft termelési költségre jutó nyereség a következő volt, Ft-ban¹:

az átlag alatti jövedelmezőségű tsz-ekben	7,7,
az átlag körüli jövedelmezőségű tsz-ekben	16,3,
az átlag feletti jövedelmezőségű tsz-ekben	23,3.

A főbb ágazatokban a termelőegységre számított eszközállomány és hatékonyság alakulását a 2. táblázaton mutatjuk be.

Látható, hogy mely ágazatokban valósult meg az utóbbi időben műszaki fejlesztés és hol van lemaradás (pl. a zöldségtermesztésben). Az állóeszköz-állomány emelkedése kapcsolatban van a termelési rendszerekkel,

2. táblázat

AZ ESZKÖZIGÉNYESSÉG NÖVEKEDÉSE A TERMELŐSZÖVETKEZETEK BEN

Ágazat	Mértékegység	Az 1972-ben lekötött		Az 1974-ben lekötött	
		álló- eszközök	forgó- eszközök	álló- eszközök	forgó- eszközök
		értéke			
Kalászosok	Ft/ha	3 047	4 713	5 006	5 114
Cukorrépa	Ft/ha	10 540	10 641	17 133	11 399
Burgonya	Ft/ha	8 964	19 355	14 040	24 286
Zöldség	Ft/ha	32 218	13 609	33 322	14 716
Gyümölcs	Ft/ha	43 779	14 779	46 772	16 760
Kukorica	Ft/ha	5 816	6 156	8 586	7 782
Tehenészet	Ft/db	30 859	15 090	38 098	15 255
Egyéb szarvasmarha	Ft/db	15 550	12 073	18 793	13 469
Sertésenyésztés	Ft/db	10 403	5 328	13 770	5 196
Baromfienyésztés	Ft/100 db	21 701	4 935	24 196	5 300

¹ Forrás: MÉM STAGEK füzetel. 1975/14.

illetve állattenyésztésnél a gazdaságok egyharmadában épült szakosított telepekkel. Az eszközigenyesség növekedését 2 év alatt, a 3. táblázaton láthatjuk.

Az állóeszköz-állomány korszerűsítésétől sajnos a legtöbb esetben elmaradt a fajta termelőképessége, a jó technológia, a hatékony forgóeszköz-ráfordítás, a szakismeret és a munkaszervezés.

Ezt szemlélteti a 4. táblázat is, melyen bemutatjuk, hogy a forgóeszközráfordítás aránya a legtöbb ágazatban kedvezőtlenül változott meg, csökkent 2 év alatt.

AZ ESZKÖZHATÉKONYSÁG JAVÍTÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI

Az eszközbefektetési igény egyben pénzügyi forrás lekötését is jelenti. A 2. ábráról látható, hogy az egyes ágazatokban egységni területen a termelés eltérő összegű pénzlekötéssel jár együtt. Ezt az eszközigenyesebb gazdaságok vállalhatják rövid lejáratú hitel felvétele nélkül. Különösen vonatkozik ez az állóeszköz- és anyagigényes ágazatokra. A munkabérgényes ágaza-

3. táblázat
AZ ESZKÖZIGÉNYESSÉG NÖVEKEDÉSE
A TERMELŐSZÖVETKEZETEK BEN

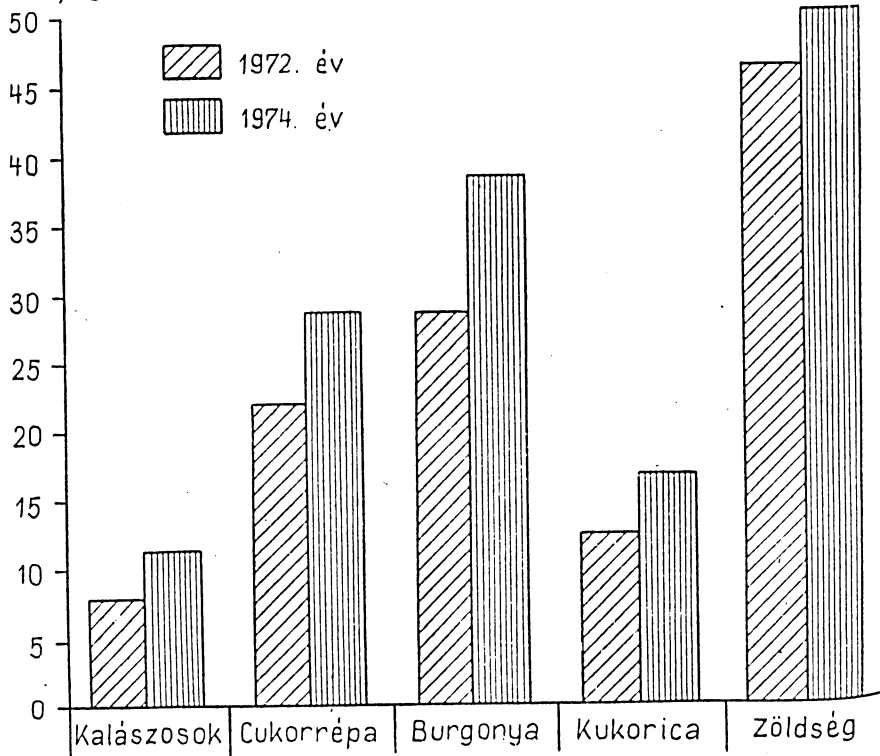
Ágazat	Az 1974. évi	
	álló- eszközök	forgó- eszközök
	értéknövekedésnek indexe (1972=100)	
Kalászosok	164	109
Cukorrépa	163	107
Burgonya	157	126
Zöldség	103	108
Gyümölcs	107	113
Kukorica	148	109
Tehenészet	121	101
Egyéb szarvasmarha	121	112
Sertésenyésztés	132	98
Baromfienyésztés	112	107

4. táblázat

AZ ÁLLÓ- ÉS FORGÓESZKÖZ-IGÉNYESSÉG ARÁNYA A TERMELŐSZÖVETKEZETEK BEN

Ágazat	Az 1972. évi	Az 1974. évi	Az arányváltozás %-a 1972. évről viszonyítva	
	álló- és forgóeszközérték aránya, %		az álló- eszközénél	a forgó- eszközénél
Kalászosok	39 : 61	49 : 51	+ 10	- 10
Cukorrépa	50 : 50	60 : 40	+ 10	- 10
Burgonya	32 : 68	37 : 63	+ 5	- 5
Kukorica	49 : 51	52 : 48	+ 3	- 3
Zöldség	70 : 30	69 : 31	- 1	+ 1
Gyümölcs	75 : 25	74 : 26	- 1	+ 1
Tehenészet	67 : 33	71 : 29	+ 4	- 4
Egyéb szarvasmarha	56 : 44	58 : 42	+ 2	- 2
Sertésenyésztés	66 : 34	73 : 27	+ 7	- 7
Baromfienyésztés	81 : 19	82 : 18	+ 1	- 1

Eszközlektetés,
1000 Ft/ha

2. ábra. Az eszközigényesség növekedése a termelészövetkezetek növénytermesztésében.
Forrás: MÉM STAGEK

tokban ugyanis a bérköltségek utólag — a termék realizálásához időben közelebb — jelentkeznek.

Az 5. táblázat szemlélteti, hogy milyen aránytalan az egyes ágazatokban az eszközráfordítások hatékonysága a termelészövetkezetekben. Ezen a helyzeten enyhít a gazdasági szabályozó rendszerben eszközölt változtatás. De megoldást, csak az jelenthet, ha a gazdálkodás elhanyagolt ágazataiban a termeléssel kapcsolatos alapvető feladatokat megoldják a gazdaságok. Így pl. a szarvasmarhatartásban, a juhászatban hasznosítják a melléktermékeket. Sok gazdaságban a gyepek elhanyagoltak, vagy a fütermés jelentős része nem hasznosul, de a költségek a teljes gyepterület után terhelik a kérődző állatok ágazatait. Ezek rontják a tenyésztési és állattartási ágazatok jövedelmezőségét, az ott befektetett eszközök hatékonyságát.

Kalász
Cukorr
Burgon
Zöldség
Gyümölcs
Kukorica
Tehén
Egyéb
Sertés
Barom

A
veszt
szerv
látsz
az ág
kony
ban.
tekin
tek k
terv
term
reko
Java

elvon
gatas
nek

jó m

köte
üzem
Így p
ban
menn
elhar
taka

5. táblázat

AZ ESZKÖZRÁFORDÍTÁSOK HATÉKONYSÁGA A TERMELŐSZÖVETKEZETEK BEN

Ágazat	1000 Ft eszközértékre jutó nettó jövedelem, Ft		Index (1972=100)
	1972-ben	1974-ben	
Kalászosok	333	337	101
Cukorrépa	316	144	46
Burgonya	56	196	350
Zöldség	40	44	100
Gyümölcs	91	39	43
Kukorica	112	89	80
Tehenészet	-46	-35	-
Egyéb szarvasmarha	72	59	82
Sertésitenyésztés	-6	-24	-
Baromfitenyésztés	-68	-6	-

A tehenészetben, a sertésitenyésztésben és a baromfitenyésztésben a veszteségesség megszüntetése az állami szabályozás révén és a vállalatok szervező munkájával, jó minőségű termékek előállításával elérhetőnek látszik. De rövid távon nem remélhető, hogy versenyképesek lesznek ezek az ágazatok a kalászosoknál vagy a kukoricaágazatban elérhető eszközhatékonysággal. Hasonló a helyzet a munkaigényes növénytermelési ágazatokban. Ez érthetővé teszi a gazdaságok orientációját az ágazatok fejlesztése tekintetében. Ugyanakkor nem ad megnyugvást a népgazdasági szükségletek kielégítésének várható alakulására. Szükségmegoldás lehet, hogy állami tervfeladatokkal, úgynevezett elvárásokkal kötelezzük a vállalatokat a termékek megtermelésére, arra számítva, hogy ezen ágazatok veszteségét rekompenzálják más nyereséges ágazatokkal vagy melléktevékenységgel. Javasolható:

— egyrészt, hogy a gazdasági ösztönzés tegye lehetővé (árpolitikával, elvonási politikával, az érintett ágazatok műszaki fejlesztésének ártámogatásával stb.) a népgazdaság számára szükséges termékek megtermelésének nyereségességét;

— másrészt, hogy a mezőgazdaság termelőeszközökkel való ellátását jó minőségű eszközökkel, kedvező árakon oldják meg ezen ágazatokban.

Mindez nem pótolhatja a termelőszövetkezetek és állami gazdaságok kötelezettségét, hogy az eredményes gazdálkodás érdekében hatékony üzem- és munkaszervezést valósítsanak meg valamennyi ágazatukban. Így pl. gazdaságon belül szükséges, hogy az egyes ágazatok azonos elbírálásban részesüljenek a ráfordításokat illetően időben, területrészenként és mennyiségben. Tarthatatlan helyzet, hogy egyes ágazatokat a gazdaságok elhanyagolnak és azokon, vagy a távoli határrészekben 30–50%-os termést takarítanak be.

Végezetül javasolható, hogy nagyobb figyelmet fordítsunk a munkakörülmények javítását, a dolgozók színvonalas ellátottságát és életkörülményeik fejlesztését szolgáló eszközbefektetésekre. Különösen nagyvárosok vagy iparvidékek közelében nélkül alig biztosítható a mezőgazdasági nagyüzemek megfelelő munkaerő-ellátása és a dolgozók odaadó, lelkiismeretes munkája.

A műszaki fejlesztés eredményeképpen egyre kevesebb emberrel oldjuk meg a termelés feladatait, de az ember szerepe a termelésben fokozódik. Egy-egy dolgozó nagy értékű géppel, eszközzel végzi munkáját és az eszközhatékonyságban az emberek szerepe döntő. Fontos feladat tehát a tehetséges, képzett dolgozók megtartása és érdekeltségének fokozása a termelésben.

ÖSSZEFOGLALÁS

A mezőgazdaság fajlagos eszközigénye a műszaki fejlesztés, az élő munka helyettesítése és a munka feltételeinek korszerűsítése miatt egyre jobban növekszik. A termelés biológiai törvényszerűségei következtében az eszközök csak közvetve vesznek részt a termelés fokozásában, ezért az eszközök hatékonyságát eszközcsoportonként, ágazatonként is meg kell vizsgálni.

Az eszközhatékonyságot eszközcsoportonként vizsgálva megállapítható, hogy a forgóeszköz jellegű eszközök hatékonysága általában a legkedvezőbb, ezt követi a gépek, ültetvények, szárítók, tárolók és végül az állattenyésztési épületek hatékonysága. Másrészt az egyes ágazatokban alapvető a felhasznált eszközök optimális arányának és mennyiségének megállapítása, a termelő biológiai faktor teljesítőképességét figyelembe véve.

Az egyes ágazatokban valósul meg a műszaki fejlesztés, de rendkívül eltérő az ágazatok eszközigényessége és a felhasznált eszközök hatékonysága. Amíg a kalászosoknál, cukorrépánál, burgonyánál, kukoricánál kedvezően alakult az 1000 Ft eszközértékre jutó nettó jövedelem, addig a zöldségféléknél és az állattenyésztési ágazatokban általában kedvezőtlen volt az eszközhatékonyság.

Az egyenlőtlen fejlesztési források miatt az átlag alatti jövedelmezőségű termelőszövetkezetekben csak mintegy felényi összeget tudnak eszközbefektetésekre fordítani területegységre számítva, mint az átlag feletti jövedelmezőségű termelőszövetkezetekben. Ezért a termelőkapacitásokban a differenciák egyre nagyobbak lesznek. Mindez a szabályozás fontosságát hűzza alá.

Fontos tanulság, hogy egyre nagyobb figyelmet kell fordítani a munkakörülmények javítását, a dolgozók színvonalas ellátottságát és életkörülményeik fejlesztését szolgáló eszközbefektetésekre. Különösen nagyvárosok, vagy iparvidékek közelében e nélkül alig biztosítható a mezőgazdasági nagyüzemek megfelelő munkaerő-ellátása.

(1) Bor
8. sz. -
1973.
a mező
és forg
(5) Ká
módszo
műszak
Évköny
fejleszt
1975.
azok h
és váll
1. sz.
üzeng
Bratisl

Уд
средств
в экон
в соот
благоп
ваннем
приятн

I
zeigt s
der G
Anlag
günsti
nische
schaft
jedoch

the ef
tunity
farms
able s
of fix
ment,
condi

IRODALOM

- (1) *Borsos J.*: Az állóeszközök pótlása és bővítése. Mezőgazdasági Technika, 1973. 8. sz. — (2) *Dimény I.*: Mezőgazdaságunk és a műszaki fejlesztés. Kossuth Kiadó, 1973. — (3) *Gatev, G.*: Az állóeszközök kihasználási hatékonyságának megállapítása a mezőgazdaságban. Kontr. Szelsztop., Szófia, 1971. — (4) *Golosz, A.*: Az álló- és forgóalapok arányos kialakítása a kolhozokban, Moszkva, 1969. Ekon. Sz. H. — (5) *Kádár B. — Kozma A.*: A műszaki fejlesztés költség — jövedelem kalkulációjának módszertani problémái. Vezetés, 1974. 6. sz. — (6) *Kádár B.*: A szántóföldi termelés műszaki fejlesztésének néhány mikroökonómiai problémája. DATE Tudományos Évkönyve, Debrecen, 1974. — (7) *Kádár B.*: A mezőgazdasági vállalatok műszaki fejlesztésének ökonómiai problémái. DATE Tudományos Közlemények, Debrecen, 1975. — (8) *Kalárik, O.*: A termelési alapok költsége a mezőgazdasági üzemben és azok hasznosítása. Zemed. Ekon. 16. k., Praha, 1970. — (9) *Vági F.*: Hatékonyság és vállalati jövedelemérdekeltség iparosodó mezőgazdaságunkban. Gazdálkodás, 1976. 1. sz. — (10) *Vicen, J. — Kuzma, F.*: Adalék a mezőgazdaság fejlesztési alapjainak üzemgazdasági effektivitásra gyakorolt hatása tanulmányozásához. ACTA Op. Oecon., Bratislava, 1970.

Удельная фондоемкость сельского хозяйства растет, но эффективность использования средств улучшается неоднозначно. Производственная мощность кооперативов, слабых в экономическом отношении, из-за ограниченных возможностей вложений, не растет в соответствующей мере. Эти неблагоприятные явления можно умерить формированием благоприятного соотношения основных и оборотных средств, экономическим регулированием способствующим техническому развитию, лучшим ведением хозяйства в предприятиях, улучшением условий жизни и труда работников.

Der spezifische Fondsbedarf der Landwirtschaft wächst ununterbrochen, jedoch zeigt sich keine entscheidende Besserung der Effektivität. Die Produktionskapazitäten der Genossenschaften mit kleinerem finanziellen Potenzial zeigen wegen der geringen Anlagemöglichkeiten kein befriedigendes Wachstum. Durch die Schaffung eines günstigeren Verhältnisses der Grund- und Umlaufmittel, mit Hilfe einer die technische Entwicklung fördernden ökonomischen Regelung, durch ein besseres Wirtschaften der Unternehmen und Besserung der Arbeits- und Lebensverhältnisse können jedoch diese ungünstigen Tendenzen abgeschwächt werden.

The specific assets-requirement of agriculture is continuously increasing while the efficiency of the assets is not expressedly improved. Because of the smaller opportunity for the investment of assets, the productive capacities belonging to co-operative farms of inferior financial power do not increase at a suitable extent. These unfavourable symptoms may be mitigated by means of creating a more advantageous ratio of fixed and current assets, of an economic regulation promoting technical development, of a more successful farm management and of improving the living and labour conditions of people working in agriculture.

Információk a gyümölcsfajtákról

Szerkesztette: Karácsony Tamás

A könyv a „Ma újdonság, holnap gyakorlat a mezőgazdaságban” c. sorozat első köteteként jelenik meg. Témája időszerű, a közelmúltban megjelent kormányrendeleteknek megfelelő információkat nyújt. Fontos ugyanis, hogy a jövő telepítései ízeltes, jól tárolható és jövedelmezően termeszthető gyümölcsöt termeljenek, és teljes kihasználásuk előtt ne kerüljenek kivágásra stb. A gyors információ tehát rendkívül fontos, mert csak a telepítési pályázatok feltételeinek teljes mértékben megfelelő üzemek kaphatják meg a támogatást. Tájékoztatásuk népgazdasági, tájékozódásuk pedig üzemi érdek. Ez a kötet a kertészetek szakvezetőinek, tehát felsőfokú képzettségű (főiskola, egyetem) szakembereknek szól, általános pomológiai nem tartalmaz. A közismert fajtáknak csupán néhány újonnan felfedezett tulajdonságait jellemzi a mű, viszont alaposan leírja, értékeli a jövő — sokszor ma még ismeretlen — fajtáit.

Mészáros István—Szepes László:

A szántóföldi zöldségtermesztés gépei

A zöldségtermesztés fejlesztése ma világszerte jelenség és egyre jelentősebb termelési ága népgazdaságunknak. A friss és konzervált zöldségfélék fogyasztása megnövekedett és ezzel párhuzamosan a zöldségtermesztés szerkezetében is lényeges változások kezdődtek. Növekedett a gépi munka aránya, csökkent a kézimunkaerő felhasználása. A szerzők könyvükben a szabadföldön folytatott és a tartósítóiipar igényeit kielégítő zöldségtermesztés technológiájáról és a kialakulóban levő géprendszerről kívánnak tájékoztatni. Megismertetnek a legfejlettebb termesztőüzemek munkafolyamataival, az ipari,

kereskedelmi nyersanyagok előállításával. A hazai és a külföldi géprendszerek bemutatását az egyes géptípusok leírása követi. Nagyban megkönnyítik majd a termelésben való alkalmazásukat a működésükről készült felvételek.

Dorogi—Kolonics—Kubó—Varga:

Mezőgazdasági hulladékok hasznosítása

Az élelmiszer-gazdasági melléktermékek, hulladékok és szennyező anyagok kezelése, felhasználása vagy közömbösítése új követelményeket állított a szakemberek elé. Ezek megoldásának igénye teljesen egyenrangú a termelés közvetlen feladataival. Műszaki és gazdasági feltételeinek megteremtéséről már az üzemek tervezése során kell gondoskodni. E témakör leghatékonyabb, ugyanakkor leggazdaságosabb berendezéseinek, illetve módszereinek kiválasztására eddig átfogó, hazai szakkönyv nem állt rendelkezésre. Könyvünk szerzői vállalkoztak arra a feladatra, hogy összegyűjtsék a rendelkezésre álló külföldi és hazai tapasztalatokat és azokat körültekintően elemezzék. A könyv első fejezetei a hulladékok elhelyezésével, kezelésével, megsemmisítésével foglalkozik. Részletesen tárgyalják a gáz, cseppfolyós és por halmazállapotú anyagokat, a tisztításos, égetéses eljárásokat. A további fejezetek a hígtrágyák, szennyvizek és iszapok tisztítását és mezőgazdasági hasznosítását mutatják be. Az egyes berendezések, rendszerek felépítését és működési elvét gazdag ábraanyag szemlélteti. A mű lehetővé teszi a szerzők által felvetett problémák körüli áttekintését, segítségével a mezőgazdasági üzemek szakemberei kialakíthatják a helyi adottságoknak, a speciális igényeknek megfelelő hulladék- és melléktermék-hasznosítási rendszerüket.

(Mezőgazdasági Könyvkiadó)